

AANDACHT VOOR ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

drs. ing A. S. Tolman, arbo-arts STIGAS

Kennismaking met Stigas

Wat is Stigas

Stigas is een arbodienst. Arbo staat voor: arbeidsomstandigheden. Stigas is de afkorting voor Stichting Gezamenlijke Arbo Service. Belangrijke participanten hierin zijn werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers uit de agrarische sector. Van oorsprong is Stigas opgezet door het Landbouwschap.

Wat doet Stigas

Een arbodienst werkt op het terrein van de ziekteverzuim-begeleiding en op het terrein van de preventie. De preventie-activiteiten van een arbodienst zijn gericht op de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van hen die arbeid verrichten. Concreet betekent dit dat de medewerkers van een arbodienst kennis van zaken hebben over onderwerpen zoals: blootstelling aan biologische- en chemische- producten, bloot-stelling aan fysische parameters zoals geluid, trillingen, klimaat, arbeidsverhoudingen, welzijn, lichamelijke belasting van bijvoorbeeld rug, nek en schouders, beroepsziekten, etc.

Wat is de werkwijze van Stigas

De wijze waarop kennis van zaken overgedragen wordt op de werkenden in de agrarische sector verloopt door:

- het houden van spreekbeurten
- het houden van vrij toegankelijke spreekuren
- het telefonisch beantwoorden van vragen
- het op projectmatige wijze bekijken van de arbeidsomstandigheden van een branche binnen de agrarische sector
- het veelvuldig bezoeken van werkplekken
- het stimuleren van de ondernemers om i. s.m. Stigas een risico-inventarisatie en evaluatie te verrichten
- etc.

Stigas onderzoekt en adviseert. Stigas controleert niet en haar onderzoeksbevindingen worden alleen gerapporteerd aan de individuele klant zelf en eventueel aan vertegenwoordigers van de diverse branche organisaties.

Voor wie is Stigas

Binnen de agrarische sector is Stigas er voor de zelfstandige ondernemer, de werkgevers en de werknemers. Allen die onder de werkingssfeer van SAZAS vallen en/of premie afdragen aan het Landbouwschap hebben recht op een zogenoemd basispakket arbozorg.

Waar zit Stigas

Stigas heeft over heel Nederland verspreid vestigingen (Alkmaar, Naaldwijk, Gouda, Leeuwarden, Lelystad, Eindhoven, Arnhem, Groningen, Tilburg, Goes, Rijswijk) die elk in een GUO-kantoor zijn gehuisvest. Voor de provincies Gelderland en Overijssel is er een vestiging te Arnhem. Het adres is Oude Kraan 74 en het telefoonnummer is 085-525110.

Stigas: doelstelling is advisering relatie arbeid/gezondheid.

Het doel van mijn verhaal is het opnieuw onder uw aandacht brengen van hetgeen u wellicht al weet. Echter in de loop der tijd bestaat het gevaar dat men zaken accepteert waar men op termijn wel degelijk spijt van kan krijgen. Mijn verhaal is dan ook bedoeld om u, wellicht opnieuw, te stimuleren in gezondheidskundige zin aandacht aan uw arbeidsomstandigheden te schenken. Stigas kan u daarbij helpen.

Wat is stof?

Stof, zoals dat in de pluimveehouderij kan voorkomen bestaat uit vele verschillende en deels wisselende componenten. Dit maakt gericht onderzoek naar gezondheidsrisico's per component of groep van componenten uiterst moeilijk. Derhalve is het sterk aan te bevelen blootstelling aan stof zoveel mogelijk te vermijden. Teneinde het op termijn optreden van blijvende gezondheidsschade te voorkomen.

De aard van stof is onder te verdelen in drie hoofdsoorten. Namenlijk: organische-, anorganische-, en biologische stofdeeltjes. Voorbeelden hiervan zijn:

- organisch stof kan afkomstig zijn van: voerbesteddelen, de ingedroogde excretieproducten van de dieren, de huid van de dieren zoals haardeeltjes en huidschilfertjes, het strooisel, etc.
- anorganisch stof kan afkomstig zijn van: het materiaal waarvan de stal is gemaakt, residuen van gebruikte chemische producten zoals detergentia (zepen), etc.
- biologische stofdeeltjes zijn de aan organische- of anorganische stofdeeltjes gehechte micro-organismen zoals bacteriën, schimmels, gisten en virussen.

Wat is het gezondheidsgevaar van stof?

Met name de respirabele (= inadembare) stofdeeltjes zijn gezondheidsbedreigend. Dit zijn met name de fijnere, niet- of nauwelijks zichtbare, stofdeeltjes. Dit betekent dat het niet waarnemen van stof in de stal een valkuil voor uw gezondheid kan zijn. Immers geen stof zien betekent niet dat de ruimte stofvrij of stofarm is aan fijnstof. Fijnstof kan diep in de luchtwegen tot in de long-blaasjes doordringen. Kan zich daar gaan nestelen en vervolgens op termijn een schadelijke werking veroorzaken.

Ziektebeelden die kunnen optreden

- Chronische geïrriteerdheid van de neus- en/of mondslimvliezen; met ontstekingsverschijnselen. Vaak zijn er ook oogirritaties.
- Aanhoudend hoesten en niezen, hetgeen erg vermoeiend is.
- Luchtwegaandoeningen.
- Huidaandoeningen.

De luchtwegaandoeningen die kunnen optreden zijn bijvoorbeeld: Cara, ODTS, alveolitis en emfyseem.

Cara staat voor chronische aspecifieke respiratoire aandoeningen. De verschijnselen zijn: hoesten, benauwdheidsklachten, kort-ademigheid, slijm opgeven en moeheidsgevoelens. Dit beeld kan wisselend van sterkte en duur optreden. Uitlokking vindt plaats door veelsoortige en slechts zeer geringe concentraties van prikkelende stofdeeltjes. Men spreekt dan wel over: allergische- of overgevoeligheids-reacties.

ODTS staat voor organic dust toxic syndrome. Door het inademen van stof met een hoge concentratie aan micro-organismen kan men acuut verschijnselen krijgen zoals: hevig hoesten, koorts, kortademigheid, spierpijn, misselijkheid, hoofdpijn etc. Het beeld doet denken aan een plotse griepaanval en kan enkele dagen duren.

Alveolitis is een ernstige ziekte dat met hoge koortsen gepaard kan gaan en een blijvende beschadiging van de longblaasjes kan veroorzaken.

Emfyseem is het verlies van elasticiteit van het longweefsel waardoor voortdurende benauwdheid optreedt.

Bij huidaandoeningen moet men niet alleen denken aan de naakte huid maar ook aan de behaarde huid en aan de uitwendige gehoorgang. De ziektebeelden die kunnen optreden zijn:

- eczeem; een rode schilferende, soms nattende, open huid.
- urtica; roodheid en bultjes plus jeuk over de gehele huid.
- huidinfectie; heftige roodheid plus vochtuittrekking door bijvoorbeeld schimmeloverdracht van dier op mens.

Alle hierboven genoemde gezondheidsklachten kunnen op korte termijn of pas op langere termijn optreden. Met name als dit laatste het geval is zal dat veelal tot arbeidsongeschiktheid leiden.

Bij het vermoeden op arbeidsgebonden ziektebeelden stelt Stigas het zeer op prijs indien u dit meldt en/of te rade gaat bij één van de artsen van Stigas. Wij noemen dit arbeidsgezondheidskundige signalering. Door het verzamelen van signalen kan Stigas, in preventieve zin, de agrarische sector nog beter van dienst zijn.

Goede arbozorg kan alleen gestalte krijgen door er gezamenlijk aandacht aan te geven. Wij zijn er voor u en u bent er voor ons.

Preventieve mogelijkheden

Inmiddels is er in de literatuur een scala aan stofblootstelling verminderende maatregelen beschreven. Hieruit heb ik voor u een selectie gemaakt.

stofbron

maatregel

voer

verkleinen stortafstand; valpijp verlengen
kleine vulopening of via trechter
afscherming van de voerbak- vulopening en uitstortopening
voorkom voervermorsing
ventilatie-debiet tijdens voeren verhogen
afstand verzorger tot voerstortplek vergroten
gebruik vast voer; gepelleteerd

strooisel

juiste keuze; arm aan fijne deeltjes
beperk de hoeveelheid strooisel tot het minimaal noodzakelijke

bedrijfshygiëne

gemorst voer gelijk verwijderen
stof geregeld verwijderen door stofzuigen en/of nat afnemen; niet
“droog” vegen en geen hoge-drukspuit gebruiken tenzij men deze-
spuit op de juiste wijze gebruikt
stofzuig niet alleen de vloeren maar ook wanden, plafonds en ventila-
tiekokers
zorg voor regelmatige vervanging van de stoffilters

stalinrichting

aparte voerverwerkingsafdeling maken
coating van de vloeren en wanden
horizontale vlakken en/of liggende delen vermijden
hang TL-buizen vertikaal op zorg voor zo weinig mogelijk stofop-
hopend-oppervlak
mechanisering voersysteem/gesloten voersysteem
mechanisering van het eieren rapen
aantal dieren per oppervlak beperkt houden
stallen in afdelingen opsplitsen
directe afvoer van uitscheidingsprodukten zoals urine en faeces

klimaat in de stal

zorg voor een hoge relatieve vochtigheid; \pm 70%
pas mechanische ventilatie toe; zorg hierbij voor een laminaire
neerwaartse (= recht naar beneden) luchtstroom
filtratie van stof door recirculering interne lucht

organisatie

organiseer uw werkzaamheden zodanig dat u zo min mogelijk aan
stof wordt blootgesteld; richt uw stal zodanig in dat er korte loopaf-
standen optreden werk niet dicht bij de afzuigpijp van het ventilatie-
systeem; vermijd het werken in de stroomgang van het stof. Betreed
de stallen op een rustige wijze; laat de dieren niet schrikken.

persoonlijke beschermingsmiddelen

gebruik alleen stofkapjes of stofmaskers met een **P2-filter**

Vele van de hierboven genoemde zaken vormen de bedrijfskenmerken van een bedrijf. Uit onderzoek is gebleken dat de aard van de bedrijfskenmerken bepalend is voor **gezondheidsrisico's** op kortere of langere termijn.

Gezien het feit dat ondanks het nemen van adequate maatregelen er blootstelling aan stof blijft bestaan is het voor een werknemer die voor het eerst in een pluimveebedrijf gaat werken raadzaam een aanstellingskeuring te ondergaan. Zo lopen bijvoorbeeld personen met een **atopische** constitutie (erfelijke gevoeligheid voor allergieën) meer risico op gezondheidsproblemen.

Tot slot

De aankondiging van mijn spreekbeurt heeft de titel “Stof en arbeidsomstandigheden”. Gezien de korte spreektijd heb ik mij beperkt tot het onderwerp “stof”. Echter binnen de pluimveehouderij bestaan meerdere gezondheids- bedreigende aspecten die niet altijd door éénieder worden herkend en waarvan men dikwijls de praktisch uitvoerbare preventieve maatregelen niet kent.

Dé methode om het één en ander van uw werkplek in kaart te brengen en om te komen tot het formuleren van op uw werkplek toegespitste praktische maatregelen, is het gebruik van een risico-inventarisatie en evaluatie instrument. Dit is een vragenlijst die specifiek voor de agrarische sector door Stigas is ontwikkeld.

Dit instrument kunt u bij een Stigas vestiging schriftelijk of telefonisch aanvragen. Het wordt u gratis verstrekt.

Na invulling door u zelf kunt u, eveneens kosteloos, Stigas benaderen voor verdere hulp.

Indien uw gezondheid u lief is neemt u binnen korte tijd het initiatief om zo'n instrument in handen te krijgen.